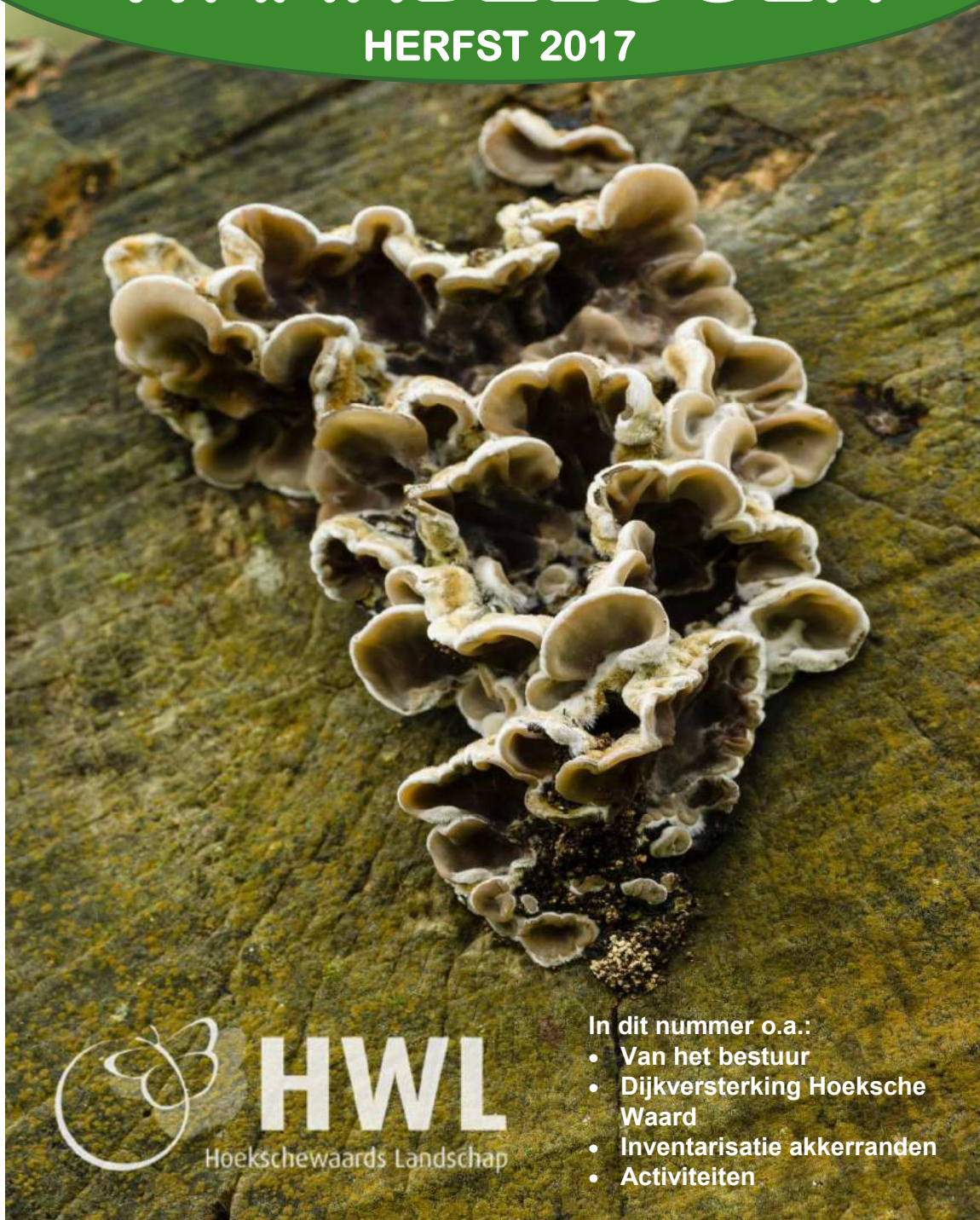

WAARDZEGGER

HERFST 2017

In dit nummer o.a.:

- Van het bestuur
- Dijkversterking Hoeksche Waard
- Inventarisatie akkerranden
- Activiteiten

Colofon

Waardzegger, een uitgave van
Hoekschewaards Landschap (HWL)
Vereniging voor behoud en ontwikkeling
van natuur en landschap in de Hoeksche
Waard, opgericht in 1973.
Verschijnt ieder kwartaal
ISSN 1389-7454
Oplage: 1950
Lidmaatschap € 20,00 per jaar
IBAN-nr: NL48 INGB 0002 9980 08
Materiaal uit deze uitgave mag alleen voor
niet-commercieel gebruik aangewend
worden, met bronvermelding

Ledenadministratie HWL

postbus 1080
3260 AB Oud-Beijerland
ledenadministratie@hwl.nl

Natuurbezoekerscentrum Klein Profijt

Zalmpad 11, 3261 MD Oud-Beijerland
telefoon: 0186 621 888
Beheerder: Merijn van den Hoogenhoff
kantoor@hwl.nl
Openingstijden:
Dinsdag t/m vrijdag 10.00 tot 17.00 uur
Zaterdag en zondag 12.00 tot 17.00 uur

Nationaal Landschap Centrum

Veerweg 1c, 3281 LX Numansdorp
Telefoon: 0186 653 512
Beheerder: Theo Schuurmans
nlc@hwl.nl
Openingstijden:
Dinsdag t/m vrijdag 14.00-17.00 uur
Zaterdag en zondag 12.00-17.00 uur

www.hwl.nl

Dagelijks Bestuur

Els van Veen (voorzitter) 078 618 0691
Bob Wiggers (secretaris) 0186 616362
Hugo Former
penningmeester@hwl.nl

IN DIT NUMMER:

- Van de redactie
- Van het bestuur
- Prikbord
- Dijkversterking Hoeksche Waard
- Ik snap het niet
- Oeverloop 2017
- Inventarisatie akkerranden
- Foto's werkgroep Natuurfotografie
- Kennis van "over zee inhuren" via sociale media
- Expositie "kijk es om je heen"
- Basiscursus natuurfotografie
- Nieuwe leden
- Exposities
- Activiteiten
- "Essentakziekte" het einde van de essen in Nederland?
- Excursie Vrienden van Kuipersveer

Foto voorpagina: Leen de Zeeuw

Redactie:

Ineke Moll
Aad Bruijnzeel
Marcus Dekker
Joop Dijkshoorn
redactie@hwl.nl

**Kopij Kwartaal nummers
inleveren in de eerste maand van
ieder kwartaal .**

Aanleveren kopij

Als aparte bijlage (attachment) bij een
e-mail. Uitsluitend in MS-Word naar:
redactie@hwl.nl

VAN DE REDACTIE

De herfst

Dit is het seizoen waarin de dagen korter worden en de nachten langer. Het kwik zal dalen. De gierzwaluwen en andere zomergasten zijn weer vertrokken naar zonniger en warmere oorden. De zomer is voorbij. Herfst; de periode van kastanjes rapen, paddenstoelen vinden, regen en stormen.

Herfst schijnt te komen van het Germaanse *habista* dat in het Oudhoogduits werd tot *hebist* en in het Middennederlands *hervest*. Ook het Engelse woord *harvest* (oogst) is verwant met onze naam voor dit seizoen.

Daarnaast schijnt herfst één van de moeilijkste rijmwoorden te zijn in onze taal. (bron Wikipedia) Probeer zelf maar eens te rijmen op herfst.

Zodra de blaadjes van de bomen vallen wordt het voor mij moeilijker om vroeg op te staan. Het is ook een periode van lange wandelingen door het bos met mooie herfstkleuren, waarbij het zonlicht vrolijk speelt met het vocht in de lucht.

We zijn in Nederland gezegend met duidelijk wisselende seizoenen. Persoonlijk houd ik wel van deze afwisseling. Het hele jaar door zonnig en warm weer, zou ik al gauw te eentonig vinden. Ik ben er blij mee. Zodra een seizoen te lang warm of koud wordt, start alweer het volgende seizoen.

In de herfst neemt ook het energieverbruik per huishouden weer toe, enerzijds door de behoefte om huizen te verwarmen en anderzijds zal het verbruik van kunstlicht toenemen. Gelukkig is er tegenwoordig laag geprijsde LED-verlichting beschikbaar. Ondertussen heb ik bijna alle gloeilampen in

huis vervangen, waardoor ik 90% op het energieverbruik van verlichting heb kunnen besparen.

In het streven naar duurzame energieopwekking, wordt het steeds waarschijnlijker, dat er langs de Oude Maas hele hoge windmolens komen. Een vijftal zullen worden geplaatst tussen Heinenoord en Puttershoek en zullen het aanzicht van de Oude Maas en de natuurgebieden aan weerskanten verstoren. Om economische redenen wil men deze hoger maken dan 160 meter.

De voorgenomen plaatsing heeft geleid tot 311 bezwaarschriften uit de Hoeksche Waard en de gemeente Barendrecht. In het Algemeen Dagblad van 8 september 2017 stond vermeld, dat de actiegroep "Wind van Voren" de Barendrechtse oproept om energiebedrijf ENECO te boycotten. Bewoner Ad van Nielen hoopt dat dit er voor zal zorgen dat het energiebedrijf op zijn schreden terugkeert.

ENECO is tegenwoordig een commercieel bedrijf. Het verlies van veel klanten maakt het economisch minder aantrekkelijk om de molens te plaatsen. Zal deze actie ook overslaan naar de Hoeksche Waard en wordt het een herfststorm van betekenis of blijft het beperkt tot een storm in een glas water?

Aad Bruijnzeel

VAN HET BESTUUR

In de vorige Waardzegger werd bij het verslag van de ledenvergadering al terloops gemeld, dat er een verhoging van de contributie aan komt. Dit heeft bij vele leden tot vragen geleid. Reden om in deze rubriek hierop een toelichting te geven.

*Hugo Former
penningmeester*

Het is helaas een feit dat de Vereniging in de afgelopen jaren meerdere malen de boeken moest afsluiten met een negatief resultaat.

2012 € 1.150,= positief,
2013 € 16.658,= negatief,
2014 € 1.478,= negatief,
2015 € 3.285,= positief,
2016 € 633,= positief en
de begroting 2017 € 8.863,= negatief.

Het was dus hoogst noodzakelijk, om eens goed na te denken hoe we dit kunnen ombuigen naar een zodanig positief resultaat, dat er ook in de toekomst geïnvesteerd kan blijven worden.

In eerste instantie denkt vrijwel iedereen, "je moet de kosten onder controle houden," maar de keuze om overal op te gaan beknibben, houdt wel in, dat veel zaken die in het verleden met inzet van veel vrijwilligers tot stand gekomen zijn, nu jammerlijk verloren zouden gaan i.v.m. slecht onderhoud.

Vandaar de keuze om op korte termijn de contributie fors te verhogen, de contributie

is namelijk erg laag in vergelijking met vrijwel alle andere verenigingen en stond ook al jaren op het zelfde niveau. Daarnaast gaan we natuurlijk ook onderzoeken of er inkomsten te genereren zijn die nu niet benut worden.

Let op! Dat is géén eenvoudige taak, er zijn heel veel verenigingen en clubs die ook precies-dat beogen. En waar veel vissers actief zijn, is de vangst altijd matig tot slecht.

Er was nog een reden op tot deze vrij drastische maatregel over te gaan. De stichting Natuur Beheer HWL, die eveneens valt onder de Vereniging HWL, heeft in 2015 een gevoelig verlies geleden ad € 40.711,=

Dit slechte resultaat is grotendeels het gevolg van het wegvallen van de rechtspersoon Groenbeheer, die werk aan de stichting Natuur Beheer HWL uitbesteedde voor de Gemeenten en het Waterschap in de Hoeksche Waard. Nu moest er met het waterschap en de diverse gemeenten zelf onderhandeld worden. Een tijdrovende bezigheid. Daarnaast worden ook allerlei subsidies drastisch verminderd of zelfs geheel opgeheven. De gratis service die Beheer tot nu toe verleende aan o.a. de Vereniging en stichting Natuurbehoud HWL m.b.t. het onderhoud aan terreinen in eigendom van de Vereniging, kan niet langer gratis geleverd worden.

Wij vertrouwen erop dat u, nadat u dit alles

aandachtig heeft gelezen en daarover heeft nagedacht, u meer begrip zult kunnen opbrengen voor de genomen maatregel.

Daarnaast wordt nog dit jaar kritisch gekeken of er activiteiten zijn, waar weinig of

géén inkomsten tegenover staan, die voor de doelstellingen van de Vereniging mogelijk minder belangrijk zijn. Die activiteiten moeten we wellicht afstoten. We kunnen nu eenmaal niet regelmatig met forse contributieverhogingen komen.

PRIKBORD

Wij zijn op zoek naar een creatieve duizendpoot die het winkelteam wil komen versterken.

We hebben een tweetal winkelhoekjes, één in Klein Profijt en één in het NLC, met Hoekschewaardse produkten, ambachtelijke produkten, een klein assortiment natuurboeken en spullen met een link naar de natuur.

Vind je het leuk om mee te gaan naar de voor- en najaarsbeurs op zoek naar nieuwe produkten? Hou je van etaleren op de vierkante centimeter? Ben je goed in contacten met huidige en nieuwe leveranciers? Wil je de winkel bemannen tijdens markt-evenementen? Kom dan bij ons!

Voor meer informatie kun je bellen met Petra Kleinendorst 06 1293 8010 of via de mail: petrakleinendorst@gmail.com

DIJKVERSTERKING HOEKSCHÉ WAARD AFSCHEID VAN HET BLAUW WALSTRO ?

*Frank van Gessele,
HWL-plantenwerkgroep*

We moesten er de afgelopen jaren aan geloven. Een aantal dijken ging volledig op de schop. Doelstelling van het waterschap Hollandse Delta was het realiseren van een waterkering die voor een periode van 50 jaar voldoet aan de wettelijke veiligheidsnorm van 1/2000 per jaar.

De Gorsdijk, gelegen tussen Polder Groot

Koninkrijk en Polder de Mijl in 's-Gravendeel, scoorde onvoldoende op de aspecten 'piping' (water kan onder de dijk in de zandlaag doorstromen naar de polder toe) en 'macrostabiliteit' (bij hoog water kan de grond aan de binnenzijde van de dijk gaan schuiven door de combinatie van waterdruk en overslaande golven). Reparatie was dus noodzakelijk.

Wat betekent dit nu voor de plantengroei op de dijk ? Vooral de zuidkant van het ca. 1,5 km lange aan te pakken dijktraject, herbergde een rijke en aantrekkelijke dijkflora. Dat zou je overigens niet concluderen als je

Gewone duivenkervel

Knolboterbloem

ne reigersbek, min of meer alle indicatoren van een zonnige en kalkrijke standplaats.

Dat alles is nu historie. Maar de natuur geeft ons ook weer planten terug.

Na afronding van de werkzaamheden is er natuurlijk direct gras op de dijk ingezaaid. En als vanzelf, komen er (on) kruiden. Van alles komt er op. Pioniers in alle kleuren en formaten. Heel veel Herik, Klaproos, Grote ereprijs, Reukloze kamille, Gewone raket, de

de beschrijving van de natuurwaarden leest in de MER, gebaseerd op 'veldonderzoek' in 2011. Hierin valt niet meer dan één regel te lezen in het hoofdstuk 'Vaatlant': 'Nabij de Gorsdijk komen algemeen beschermde vaatlantplanten voor als Zwanenbloem, Dotterbloem en mogelijk Gewone vogelmelk'.

Zwanenbloemen staan inderdaad in de sloot tussen het fietspad en Groot Koninkrijk. (Spin)dotters staan verder weg richting de Oude Maas. Vogelmelk heb ik er nog nooit aangetroffen.

Met geen woord wordt gerept over onder meer de honderden Knolboterbloemen op de dijk, het rijk voorkomende en best zeldzame Blauw walstro, de Akkerhoornbloem en op zandige plekken de Gewo-

prachtige roze/paarse Duivenkervel, Honingklavers en als klap op de vuurpijl de Grote windhalm, een plant van omgewerkte grond in graanakkers. Maar deze soorten zullen onherroepelijk weer snel verdwijnen. Na een paar maaibeurten vind je van deze storingsplanten niets meer terug.

Gewone reigersbek

Waardzegger

Akkerhoornbloem

Uiteraard heb ik ook gezocht naar de verdwenen soorten. En ik vond er weer een paar terug. Voorzichtig bloeiden er alweer een paar Knolboterbloemen op het platte stuk naar de (verlegde) sloot toe. Ook een paar planten van de Akkerhoornbloem lijken de aanslagen te hebben overleefd. Dit geeft dus hoop.

Grote windhalm

Blauw walstro

Alleen het Blauw walstro is in geen velden of wegen meer te bekennen. Of dit een definitief afscheid is, of dat de natuur op een door haar gekozen moment de ondergrondse zadenbank aanspreekt, zal de toekomst moeten leren.

IK SNAP HET NIET

Theo Schuurmans

“Soms snap ik er niks van!” Om de bewoners op een deel van de dijk te verlichten van zwaar verkeer wordt een zogenaamde ‘bypass’ aangelegd voorzien van ‘turborotondes’. Om van A naar B(eter?) te gaan is het nu i.p.v. twee kilometer, vier kilometer autorijden.

In een wereld waar we bewust worden gemaakt van duurzaamheid en waarin we allemaal ons beste milieubeentje voorzetten, scheelt dat de gemiddelde chauffeur, visa versa vier kilometer per dag. Dus gemiddeld meer dan een volle tank brandstof per gebruiker. Hoeveel dat er zijn, weet ik niet. De bewoners van het voor ‘onbestemden’ afgesloten stuk dijk kunnen vertellen dat het

beter is dan voorheen, maar dat velen, op mogelijke straffe van een flinke boete, de geboden aan hun laars lappen. Zo wordt de echte milieuridder gestraft voor zijn asociaal gedrag jegens de medemens. Hoewel veel ridders vooral kiezen voor de snelste route!

Toch zijn er anderen de dupe. De kortste weg van A naar B is namelijk dwars door

een kinderrijke woonwijk. Natuurlijk hebben de planologen het immer toenemend verkeer verwend op chicanes en hobbels, maar kinderen blijven kinderen. Nieuwe bordjes lardereren de route. Pas op fietsers van rechts hebben voorrang! "Soms snap ik er niks van!" Dat bordje hangt op eenzame hoogte aan de linkerzijde van de weg, op een plek waar je rechts moet kijken om niet ongewild een fietser te scheppen. En natuurlijk, ik weet het wel: "Kom uit die auto – fietsen is gezond en beter voor het milieu." Maar soms ontkom je er niet aan.

Bovengenoemde frustraties zijn makkelijk weg te wuiven door een misschien ietwat cynische benadering – "planologische misers" of "tja, bedacht achter een bureau". Dus uiteindelijk, snap ik het wel. Maar wat snap ik dan niet?

Onze vereniging heeft bijna 1800 leden. Velen kwamen, velen gingen. Het is een fantastische club. Niet een organisatie, die zijn tijd verdoet aan bovengenoemde vraagstukken. HWL is een club waar het mes snijdt aan meerdere kanten. Zij voorziet niet alleen in de behoeften van velen, om een ondersteunende rol te verwezenlijken als vrijwilliger voor behoud van landschap of natuur. De club is als orgaan ook proactief bij het vergaren van data, die leiden tot beter beheer en behoud van de lokale leefomgeving.

HWL beheert tevens twee eigen huisvestingen, te weten: het natuurbezoekerscentrum Klein Profijt, nabij Oud-Beijerland en het Nationaal Landschap Centrum (NLC) nabij de veerhaven van Numansdorp.

Het Nationaal Landschap Centrum heeft vanaf haar bouw, iets minder dan een decennium geleden, zoals de naam al verklapt, gediend als plek waar de wording van

ons eigen "Hoekschewaards" nationaal landschap werd tentoongesteld. Als één van de twintig in Nederland aangewezen landschappen pronkt het met het eerste landschap centrum van het land. Een prestatie van formaat. Alle lof aan de initiators van weleer.

Nieuwe inzichten en ideeën leiden ertoe, dat het educatieve karakter van het NLC benadrukt gaat worden. Van louter informatiecentrum naar heus educatief centrum. Educatie is immers een van de belangrijke pijlers waarop de vereniging leunt.

Maar toch: **"Soms snap ik er niks van!"** Er zijn 1800 leden en bijna dagelijks moet ik uitleggen aan mensen dat het NLC bestaat, open is en elke bezoeker er hartelijk wordt ontvangen. Leden, maar ook niet-leden komen soms in het weekeinde een bakje koffie drinken.

Doch, het NLC is veel meer dan een gezellig plekje voor een versnapering met mooi uitzicht over weidse akkers. HWL verzorgt lezingen, symposia en cursussen in het NLC. Maar ook u, als lid van HWL, kunt het NLC gebruiken voor activiteiten van divers karakter. Als het onderwerp of thema van uw bijeenkomst te maken heeft met de

doelstellingen van de vereniging bent u van harte welkom om iets in het centrum te organiseren.

U kunt van dinsdag- tot en met vrijdagmiddag tijdens openingstijden telefonisch bij de beheerder informeren naar alle mogelijkheden (0186-653512).

Het NLC is doordeweeks van dinsdag tot en met vrijdag van 14.00-17.00 uur en in het weekend van 12.00-17.00 uur geopend. Op maandag is het NLC gesloten. U kunt ook een e-mail sturen met uw vragen of ideeën naar: nlc@hwil.nl

Als u geen bijeenkomst wilt organiseren,

kunt u nog steeds gewoon een hapje en drankje nuttigen, of wandelen in de prachtige tuin. U kunt de bescheiden, doch interessante tentoonstelling van leven uit de Hoeksche Waard bezoeken of een van de leuke puzzelroutes uitproberen met kind of kleinkind. **Een ding snap ik dus wel: Leven is leuk!**

OEVERLOOP 2017

INVENTARISATIE AKKERRANDEN

Bob Wiggers

Met een lang lijf, snor, dikke dijen en platvoeten een menuet op de akkerrand dansen.

Begin dit jaar kwam er via de vlinder- en libellen werkgroep een oproep om mee te doen met een inventarisatie van insecten en zweefvliegen. Dit in het kader van wetenschappelijk onderzoek naar het nut en effect van akkerranden en natuurlijke plaagbestrijding.

Als recent lid van de werkgroep heb ik me opgegeven voor dit project. Wat ik weet van zweefvliegen? Niets, nou ja nagenoeg niets. Een kwestie van jeugdige overmoed dus. Gelukkig word je niet zo maar in het diepe gegoooid. Je kreeg op schrift instructies, zoekkaarten en foto's van voorbeelden, er waren instructie-avonden en een oefening in het veld met nog een opfrisochtend in de praktijk op het land van boer Klompe.

Maar toch... op een foto is zo'n beestje vergroot en zit stil, maar in de werkelijkheid zoekt het voorbij of gaat heel even stilhangen of op een bloem zitten. En dan is het echt niet makkelijk om in die korte tijd vast te stellen welke soort of welk exemplaar het is. Je moet ze tellen en op een formulier invullen en dat valt niet mee in je

eentje, zeker niet wanneer er een tiental tegelijk voorbij komt. Dat is de reden dat Marion Zondervan en ik besloten hebben om gezamenlijk te inventariseren. Bovendien gezelliger en als groot voordeel voor mij dat zij veel kennis heeft over die kleine diertjes en aldus mijn gebrek aan kennis en ervaring behoorlijk maskeert.

Het project wordt gefinancierd uit de stichting Veldleeuwewik, geleid en gecoördineerd door de Universiteit van Amsterdam en de Stichting EIS (kenniscentrum van insecten). De St. Veldleeuwewik komt voort uit een groep boeren, die zich richt op een duurzame vorm van landbouw.

Akkerranden zien er fraai uit en geven een fleurig beeld aan de grote akkers op ons eiland. Een genoeg voor de langsrijdende of wandelende recreant in de HW.

Ze zijn niet alleen mooi, maar ook bedoeld om huisvesting te geven aan insecten die voor bestuiving zorgen van de gewassen op het veld of weer schadelijke insecten voor het gewas bestrijden. Daarbij trekken ze

Snorzweefvlieg, foto: RHW

Menuetzwefvlieg, foto: Marion Zondervan

vlinders aan en zijn ook schuil- en voederplaatsen voor vogels. Bronnen van biologische dynamiek en biodiversiteit.

Aan HWL is gevraagd om de inventarisatie in de akkerranden te doen. Voor een deel wordt het gedaan met professionals uit onze gelederen en voor een deel door vrijwilligers. Uiteraard is er geld mee gemoeid, voor de professionals, die moeten worden betaald, maar ook voor het werk van de vrijwilligers. Die laatste groep krijgt geen geld, maar hun uren worden doorberekend en komen ten goede aan de Vereniging. Hiermee kan dan weer een project gefinancierd worden, dat conform onze statuten bijdraagt aan de bescherming of het herstel van natuur en landschap in de HW. Eén en ander is door onze penningmeester, Hugo, contractueel goed vastgelegd. Laat dat maar aan hem over.

Nu moet HWL ook leveren en dan is het

toch geweldig, dat je als club zo'n grote schare vrijwilligers hebt met veel kennis van zaken, die dat dan gaan klaren.

Ach, en laten we eerlijk zijn: het is ook leuk om op een mooie dag op die akkers te komen en met gezang van vogels om je heen, fladderende vlinders, zoemende bijen en hommels, fleurige bloemen te bekijken op zoek naar "langlijfjes", "menuetzwefvliegen" (hebben dikke dijen in tegenstelling tot de "platvoetjes") en "snorzwefvliegen" en nog meer van dat spul. Kijk, nu begrijpt u ook de titel van dit stukje.

HWL biedt voor elk wat wils en als u "iets in de natuur" wil doen, bent u altijd welkom. Kennis kan je altijd later vergaren, net als schrijver dezes, die tot een paar maanden terug ook geen bij of zweefvlieg kon onderscheiden en er nu een stukje over schrijft.

Waardzegger

Oorzwammetjes - El van Rookhuizen

Bosmanmolen - Leen de Man

Schapen - Liesbeth de Man

Echt Judasoor - El van Rookhuizen

KENNIS VAN 'OVER ZEE INHUREN' VIA SOCIALE MEDIA

Arie Pieters

Leuk om contact te houden met familie, vrienden, collega's, kennissen en relaties; de sociale media op internet. Facebook, Instagram, Twitter en Pinterest, ze zijn bijna al niet meer weg te denken uit het dagelijkse leven. Maar naast leuk en makkelijk kan de sociale media ook erg nuttig zijn om kennis te verspreiden, of om contact te leggen met mensen die specifieke kennis in huis hebben. Via het 'legertje van vrienden' op bijvoorbeeld Facebook kan je zo, als organisatie die bezig is met b.v. natuurbescherming, soms hulp inroepen van vrienden 'over zee'.

De Hoeksche Waardse Bomenwerkgroep Fraxinus Excelsior heeft dat ondermeer gedaan met de problematiek die speelt rond de monumentale en vooroorlogse iepen en bij onderzoek naar oude(re) populieren. Via de Facebook vriendenlijst van de coördinator werd ondermeer de deskundige mening gevraagd van de bekende Britse

'Treehunter' Rob McBride, over eerder genoemde onderwerpen. McBride zet zich al vele jaren in voor de oude en monumentale bomen, in Groot Brittannië, maar ook daarbuiten. Hij is bijvoorbeeld één van de drijvende krachten achter de jaarlijkse verkiezing van de 'European Tree of the Year'. (Dit jaar won een unieke eik in Polen.) Nadat Rob McBride de foto's en het verhaal achter de iepen bij ondermeer de Mariënhoeve te horen kreeg, was hij onder de indruk. 'Fabulous trees!' Was zijn reactie destijds.

Een fantastisch gezicht, zo'n groep oude iepen nog dicht bij elkaar. Dat is zeldzaam, want er zijn er heel veel verdwenen. Ook in Engeland. Nog geen tien procent heeft stand gehouden na de komst van de iepenziekte', aldus McBride toen via Facebook. Ook andere deskundigen, waaronder Jill Butler van The Woodland Trust waren onder de indruk van de oude iepen in de Hoeksche Waard.

Oude populieren in heel Europa.

In Nederland wordt helaas door veel boombeheerders negatief gedaan over populieren, maar inmiddels is duidelijk, dat met name de voor West-Europa inheemse zwarte populier en ook sommige Canadese kweekvormen allesbehalve zwakke bomen zijn. 'Fraxinus Excelsior' kwam dankzij het werk van McBride en zijn reizen door Europa schitterende oude populieren op het spoor in landen als Spanje, Frankrijk, Polen en uiteraard ook in Engeland zelf. Dat was destijds (2010) voor de bomenwerkgroep een aansporing om ook beter naar oude populieren hier in onze regio te gaan kijken. The Treehunter, zoals Rob McBride zichzelf noemt, deelt maar wat graag zijn kennis, ondermeer via Facebook, een weblog, Twitter en YouTube.

'Oude bomen zijn erg belangrijk. Ze hebben ook allemaal een verhaal, mede daarom is voor mij de European Tree Contest zo belangrijk. Al tien jaar steun ik dit initiatief van harte. Het is een prima middel om meer bekendheid te geven aan unieke, oude, bomen in heel Europa', aldus Rob McBride.

In 2018 hoopt 'Fraxinus Excelsior' een Hoeksche Waardse boom in te schrijven voor deze Europese bomenwedstrijd. Tot nu toe is Nederland namelijk één van de weinige landen die niet meedoet en als de inschrijving dan via een club uit de Hoeksche Waard moet komen, is er niets logischer dan te kiezen voor een monumentale boom uit eigen regio.

BASISCURSUS NATUURFOTOGRAFIE

*Marjon Kunst en
Leen de Zeeuw*

Voor de eerste Basiscursus Natuurfotografie, die in het najaar van 2017 wordt gegeven, was grote belangstelling. Daarom geven we de cursus nog een keer in het voorjaar van 2018.

Hou je van de natuur en van fotograferen? Wil je ook af van het fotograferen op de automatische stand van je camera? Wil je weten hoe je met diafragma en sluitertijd aan de slag kunt om betere foto's te maken?

Dan is de Basiscursus Natuurfotografie van het HWL interessant voor jou!

Wanneer je een camera hebt, waarop het diafragma en de sluitertijd is in te stellen, dan ben je van harte welkom. Dit kan een spiegelreflex of een systeemcamera zijn. Ook de betere compactcamera komt in aanmerking. De mogelijkheden van de compactcamera zijn wel beperkter.

Belangrijk bij natuurfotografie is 'kijken': wat is interessant om te fotograferen en hoe kun je het onderwerp het beste in beeld brengen? In de cursus besteden we aandacht aan het maken van een goede compositie. Ook de techniek van fotograferen komt uitgebreid aan bod. We sluiten de cursus af met tips en trucs voor het fotograferen van landschappen en het maken van macrofoto's en close-ups.

Natuurfotografie - Aad Bruijnzeel

Natuurfotografie - Aad Bruijnzeel

Tussen de drie lesavonden krijgen de cursisten opdrachten mee, om met compositie en techniek aan de slag te gaan. De basis cursus sluiten we af met een praktijkles fotograferen in natuurgebied Oeverlanden Hollandsch Diep. Na de cursus zal de beste foto per deelnemer worden gepubliceerd op de mededelingenschermen van Klein Profijt en het Nationaal Landschap Centrum.

Praktische informatie:

- Maximaal 25 deelnemers.
- Drie cursusavonden op de maandagen 19 februari, 5 maart en 19 maart 2018.
- Praktijkafsluiting zaterdag 24 maart 2018 in Oeverlanden Hollandsch Diep.

- Leslocatie is het Nationaal Landschap Centrum, Veerweg 1c, 3281 LX in Numansdorp.
- Docenten: Leen de Zeeuw en Marjon Kunst van de Werkgroep Natuurfotografie HWL
- Aanmelden via een mail naar fotografie@hwl.nl met vermelding van het merk en model van de eigen camera.
- De kosten zijn voor niet-leden € 35,-, inclusief lidmaatschap HWL voor 2018. Leden van het HWL betalen € 25,-.

Je aanmelding zien we graag tegemoet.
Wees er snel bij, want vol is vol!

EXPOSITIE IN KLEIN PROFIJT “KIJK ES OM JE HEEN”

Hanny Willemstein

Gedurende de maanden september, oktober en november is er een expositie van schilderijen, gemaakt door leden van de schildergroep, die bestaat uit mensen die te maken hebben of lijden aan Niet Aangeboren Hersenletsel (NAH). Deze groep is opgezet door de Hersenletselstichting.

Het motto van de groep is: Plezier hebben in het schilderen en blij zijn met het resul-

taat!

De schilders zijn Gerard Vlot uit Westmaas, Aart Keizer uit Heinenoord, Pia Keizer uit Heinenoord, Ria Mol uit Strijen, Corrie van der Welle uit Oud Beijerland en Conny Vriens uit Oud Beijerland.

Er wordt niet gekeken naar de beperkingen die er zijn door het hersenletsel, maar er wordt gezocht naar de mogelijkheden, die iemand heeft om een mooi schilderij te maken. De begeleiders helpen bij het aanleren van diverse schildertechnieken en bieden waar nodig een helpende hand. Heel be-

De schilderijen zijn te bezichtigen tijdens de openingsuren van het bezoekerscentrum; dinsdag t/m vrijdag van 10.00 tot 17.00 uur en op zaterdag en zondag van 12.00 tot 17.00 uur.

langrijk is de rustige sfeer in de groep; door het hersenletsel zijn er vaak concentratieproblemen of is iemand sneller moe.

1x per twee weken komen ze in Oud Beijerland bij elkaar om te schilderen. Zij worden daarbij begeleid door beeldend kunstenaar Jolande van der Heul en vrijwilliger Leny Goedhart.

Om deel uit te maken van deze schildergroep is ervaring met schilderen beslist niet nodig. Bent u of kent u iemand met NAH die zou willen deelnemen aan de schildergroep? Neem dan voor meer informatie en een eventuele proefles contact op met Connie Vriens, te bereiken via 06 29030992.

KOMENDE ACTIVITEITEN

Voor zover nu gepland

- Wanneer: : In de maanden september en oktober
Waar : NBC Klein Profijt, Zalmpad 11, 3261 MD Oud-Beijerland
Expositie : Werken van de (afasie) schildersgroep uit Oud-Beijerland
- Wanneer: : In de maanden oktober en november
Waar : Museum Hoeksche Waard, Dorpsstraat 13, 3274 BB Heinenoord
Expositie : 'Landschappen in de Hoeksche Waard' werkgroep Natuurfotografie HWL
- Wanneer: : In de maanden december en januari
Waar : Klein Profijt, Zalmpad 11, 3261 MD Oud-Beijerland
Expositie : 'Landschappen in de Hoeksche Waard' werkgroep Natuurfotografie HWL
- Wanneer : zaterdag 30 september
Tijd : 14.00 - 16.00 uur
Verzamelpunt : Etos, Wilhelminastraat 12, 3271 BZ Mijnsheerenland
Activiteit : Wandeling in Historisch Mijnsheerenland
- Wanneer : zondag 22 oktober
Tijd : 14.00 - 16.00 uur
Verzamelpunt : Gele gebouwtje van Heinenoordtunnel, bovenaan de rivier aan de Hoekschewaardse zijde.
Activiteit : Paddenstoelenexcursie in Westelijk Tunnelbos
- Wanneer : maandagavond 25 september
Tijd : 20.00 uur
Waar : Nationaal Landschap Centrum, Veerweg 1c, 3281 LX Numansdorp
Activiteit : Lezing Annette van Berkel met vlinderfilms
- Wanneer : zaterdag 30 september, vanaf 09:30 uur
Waar : Ritselaarsdijk 8 en Zuiddijk 31 tussen Maasdam en Westmaas
Activiteit : FruitSapdag: Fruitpersmobiel verwerkt 8000 kg appels en peren tot sap. Dit jaar met (nog meer) leuke activiteiten! Vervoer per paardentram.
- Wanneer : zondagmiddag 15 oktober
Tijd : 14.00 uur
Waar : Nationaal Landschap Centrum, Veerweg 1c, 3281 LX Numansdorp
Activiteit : Lezing Sjoerd Rijnstra over paddenstoelen

Wanneer	: zaterdag 28 + zondag 29 oktober
Tijd	: telkens om 08.00 en 20.00 uur
Verzamelpunt	: NBC Klein Profijt, Zalmpad 11, 3261 MD Oud-Beijerland
Activiteit	: 2x daags openbare muizeninventarisatie
Wanneer	: zaterdag 4 november
Activiteit	: Natuurwerkdag en start van het knotseizoen
Wanneer	: zondag 5 november
Tijd	: 14.00 - 16.00 uur
Verzamelpunt	: Cafe 't Veerhuys, Oosthavenzijde 1, 3297 LD Puttershoek
Activiteit	: Cultuurhistorische wandeling door Puttershoek
Wanneer	: zaterdag 18 november
Tijd	: 14.00 - 16.00 uur
Verzamelpunt	: Kerkplein, Westmaas
Activiteit	: Ontdek Westmaas
Wanneer	: maandagavond 20 november
Tijd	: 20.00 uur
Waar	: Nationaal Landschap Centrum, Veerweg 1c, 3281 LX Numansdorp
Activiteit	: Lezing Jan Trapman met fraaie foto's over de Camargue
Wanneer	: vrijdag 29 december
Tijd	: 13.00 - 15.30 uur
Verzamelpunt	: Grote parkeerplaats op Buitendijk; vanuit Strijensas links voorbij einde Wielweg/Schenkeldijk te Strijen
Activiteit	: Oliebollentocht: onder welke weersomstandigheden dit jaar!? max. 50 deelnemers, inschrijven via excursies@hwl.nl

Kijk voor meer en de meest recente informatie op www.hwl.nl

Kosten standaardexcursie: leden € 2,-, niet-leden € 3,- en kinderen t/m 12 jaar € 1,-

Cursussen Nationaal Landschap Centrum, Numansdorp

- Cursus **natuur fotograferen** op maandagavond 16 okt, 30 okt, 13 nov en zaterdag 18 nov.
- Cursus **duurzaamheid** op donderdagen 7 sept, 5 okt, 19 okt, 2 nov, vrijdag 10 nov, 23 nov, 7 dec en zaterdag 16 dec.

Informatie en opgave via cursussen@hwl.nl

WELKOM NIEUWE LEDEN!

Als vereniging tot behoud van de natuur in de Hoeksche Waard mogen we trots zijn dat we leden uit heel Nederland en daarbuiten hebben. We heten deze nieuwe leden daarom van harte welkom en hopen iedereen te begroeten bij lezingen, wandelingen, e.d.

W. Twilt	Oud-Beijerland
M. Benz	Oud-Beijerland
B. Schop	Klaaswaal
Familie Timmermans	Klaaswaal
N.A. Dubbelman	Oud-Beijerland
J. Cevaal	Oud-Beijerland
P.D.M. Baas	Oud-Beijerland
B-J. Baaijens	Nieuw-Beijerland
F.H.C. Bakker	Barendrecht
S. Faber	Numansdorp
J. van der Burg	Puttershoek
S. Luesing	Puttershoek
B-J. Luijendijk	Oud-Beijerland
A.H. Visser	Mijnsheerenland

Sfeermakers sinds 1960 !

* verf * behang * gordijnen
* zonwering * vloerbedekking

Donkersloot
W O O N D E C O R A T I E

Molendijk 38 Oud-Beijerland tel:0186-612031
www.donkersloot-woondecoratie.nl

RABOBANK CLUBKAS CAMPAGNE

Steun onze vereniging

Bent u lid van Rabobank Het Haringvliet?
Stem dan tussen 1 en 30 september op HWL
Via www.rabobank.nl/hhv
Lees meer op www.rabobank.nl/hhv

Een aandeel in elkaar

'ESSENTAKZIEKTE' HET EINDE VAN DE ESSEN IN NEDERLAND?

Ineens is de 'essentaksterfte' groot nieuws in Nederland en dat kwam mede door een plan van Staatsbosbeheer om massaal essen (ziek en mogelijk zieke bomen) te gaan kappen. Volgens Staatsbosbeheer is inmiddels al meer dan 80% van de essen in Nederland ziek. Een groot landelijk dagblad deed een paar dagen na dat 'nieuwtje' er nog een schepje bovenop, door daarna ook al meteen met de 'vette kop' te komen, dat 'vrijwel alle essen in Nederland al ziek zijn'. Maar is dit nu niet wat heel erg kort door de bocht...?

Arie Pieters

De regionale Bomenwerkgroep Fraxinus Excelsior herkent zich niet in die cijfers en ziet ook niets in het massaal kappen van essen. Begin juli heeft men in Nissewaard laten weten de essen, die worden bedreigd

door een schimmel, nog niet te gaan kappen. Volgens ondermeer de opzichter van het Hartelpark in Spijkenisse is dit geen oplossing. De Hoeksche Waardse bomenwerkgroep sluit zich daar van harte bij aan.

In Nisserwaard gaat men wel de zieke/dode takken van de essen verwijderen. Een veel logischere optie, volgens 'Fraxinus Excelsior'. 'Wij hebben in juli zelf onderzoek gedaan naar de essen, vooral in de omgeving van 's-Gravendeel, Schenkeldijk, Mookhoek en langs de N217. Er zijn in dat gebied zelfs groepen en groepjes essen waar geen zieke boom tussen staat. Althans, het is nergens zichtbaar aan de bladeren (die snel verdorren, meestal ergens bovenin de kroon) of aan dode takken.' Langs de N217 in de buurt van 's-Gravendeel staan meerdere groepjes jonge essen en in die drie groepen, samen zo'n veertig bomen, vonden we maar één zieke boom. Ook het essenbosje bij de Kiltunnel, dat uit vele tientallen essen bestaat, staat er dit jaar prima bij. Bijna geen dor blad te zien. Langs de dijken en op de geluidswal bij 's-Gravendeel staat wel een aantal slechte exemplaren, maar zeker geen 80%, hooguit 30-40% is ziek. Om dan nu alle essen te gaan kappen, is nogal 'merkwaardig'.

Smalbladige essen mogelijk minder vatbaar

Volgens sommige deskundigen zijn er aan-

wijzingen dat bepaalde kweekvormen, zoals sommige smalbladige essen, minder vatbaar zijn voor de schimmelziekte. Het beeld in 's-Gravendeel en naaste omgeving lijkt dit te bevestigen. Een groep smalbladige essen op het vroegere Evides terrein stond er deze zomer prachtig bij. In de kronen zitten geen dorre bladeren, maar gewoon jong blad. De slechte essen in 's-Gravendeel en langs de N217 waren deels al in mindere conditie en hebben ook niet bepaald een ideale standplaats. Hopelijk gaat het gezonde verstand zegevieren en wordt er versneld gezocht naar oplossingen. En dat betekent, zoeken naar resistente, of minder vatbare soorten en ook kijken naar remedies. We hebben uiteindelijk ook een middel gevonden tegen de iepziekte en inmiddels lijkt de warmtebehandeling bij zieke kastanjes ook succesvol. Staatsbosbeheer ligt niet voor niets met regelmaat onder vuur van bekende natuurbeschermers, zoals Rob Bijlsma. Men kiest volgens sommigen van hen te snel voor kap en hier lijkt dat ook weer te gebeuren. Hopelijk gaat men in de Hoeksche Waard het voorbeeld van Nissewaard volgen en niet de 'botte bijl'-methode van Staatsbosbeheer.

EXCURSIE VRIENDEN VAN KUIPERSVEER

Esther Linnartz-Nieuwdorp

Op 6 augustus was het zover: de jaarlijkse Vrienden van Kuipersveer excursie ging van start. Een excursie speciaal voor mensen die Kuipersveer een warm hart toe dragen.

Gewapend met verrekijkers en fototoestellen op pad om ons te laten verrassen door de natuur. En met de hoop op de specialiteit van het gebied te zien: de rivierrombout. Een libel die uitgestorven was in ons land, maar sinds halverwege de jaren 90 bezig is met een comeback vanuit het oosten. Een icoonsoort van het herstel van de waterkwaliteit en de natuur langs de grote rivieren.

Kuipersveer is een van de meest westelijke plekken van ons land waar ze voorkomen. In de zomer zijn ze stevast te vinden op de kade langs de Oude Maas. Meestal kost dat de nodige moeite, maar tijdens deze excursie hadden we de volle medewerking van een vrouwelijk exemplaar. Zij liet zich binnen een half uur al aanschouwen, en beter nog, bleef rustig zitten, zodat iedereen haar uitgebreid kon bekijken en bestuderen. Tot en met bijna macro-achtige opnames met de smartphones aan toe.

De rest van de tocht werd ontspannen gekeuveld en stilgestaan bij allerlei planten en dieren, zoals de vele blauwtjes en zwartsprietdikkopjes op het nog bloeiende jacobskruiskruid, knopkruid en het prachtig blauw bloeiende cichorei.

De kudde hooglanders graasden rustig voort toen de stoet natuurliefhebbers op afstand passeerde. Samen met het prachti-

ge weer was het een geslaagde ochtend.

Natuurgebied Kuipersveer viel vroeger onder de Suiker Unie maar sinds de sluiting van de fabriek is er gezocht naar andere financiering voor het beheer. Diverse bedrijven, particulieren en buurtbewoners, verenigd in Vrienden van Kuipersveer, leveren nu een bijdrage. Maar meer hulp is nodig!

Voor €15,- per jaar ben je Vriend Van Kuipersveer. Je ontvangt dan enkele keren per jaar de nieuwsbrief en word je uitgenodigd voor de excursie. Ook Vriend of sponsor worden? Stuur een mailtje aan esther.linnartz@freenature.nl

Rivierrombout - Carla Noordman

Fotoproducten

Print uw mooiste momenten direct op kunstglas, kunststof, metaal of hout. De fotoproducten zijn ook buiten geschikt. Zo kunnen uw foto's binnen aan de wand maar bijvoorbeeld ook in uw tuin schitteren.

Veel toepassingen met kunststof

Duurzame en krasvaste printproducten! Producten: labels, certificaten, menukaarten, placemats, posters, point-of-sale, banners, displays, lichtboxen, wanddecoratie, bewegwijzering, enz.

Zelfhechtende materialen

Quadraat print direct op zelfklevend vinyl met UV inkt waardoor de stickers voor binnen en buiten geschikt zijn. Ook zijn zelfhechtende materialen zonder lijm mogelijk, zoals Yupo Tako (zuignapjes principe), statisch papier en magneetfolie.

Direct printen op hout

Elk detail van het hout blijft zichtbaar! Producten: foto op hout, kaarten, winkelinrichting, kastwanden, kastdeuren, balies, tafelbladen, dienbladen, krukjes, wanddecoratie, enz.

Veelzijdig met UV printen

- Uitstekende afdrukkwaliteit
- Onbeperkt aantal materialen
- Tot 4 cm dik
- Harde & flexibele materialen
- Geschikt voor binnen en buiten
- Kleurecht door UV bestendigheid
- Vrije vormen mogelijk
- Witte inkt voor speciale effecten
- Voordeliger door direct printen op het materiaal

Hergebruik van meubelen is ook van deze tijd. Als de basis nog goed is, waarom zou u dan nieuw kopen?

Wij stofferen, restaureren alle soorten zitmeubelen en hebben diverse soorten meubelstoffen en verschillende soorten leer op voorraad. Vrijblijvend prijsopgave en altijd 3 jaar garantie.

Ophalen en terugbezorgen van uw meubelen doen wij met plezier en....

GRATIS in Zuid-Holland-Zuid

Om zelf te stofferen bestelt u de meubelstoffen via onze site
www.doehetzelfvoordeel.nl

Kom langs op de Oostdijk 187 in Oud-Beijerland, tel: 0186-621 430
 of neem contact op via www.dominikq.nl

Ruimte voor adressticker
 Niet over de advertenties plakken!

Neem nú een
 abonnement

Dichtbij
 af te halen

Mét verrassende
 recepten!

Welkom bij de boer!

Kijk op onze site
 voor het actuele
 programma.

Geniet wekelijks van biologische groenten, fruit,
 aardappelen en spelt pasta van boerderij Landzicht.

Landzicht biologisch
 groentenabonnement.nl
 Boerderij Landzicht
 Mees en Ageeth Visser
 Broekseweg 2a, 3291 LA Strijen
 info@groentenabonnement.nl
 www.groentenabonnement.nl

